

Der Konferenzsaal im neuen Gebäude (1980) der Wissenschaftlichen Bibliothek der Tartuer Staatlichen Universität wird durch einen Gobelin geschmückt. Der Entwurf des Teppichs ist von der Verdienten Künstschaaffenden der ESSR Mall Tomberg (geb. 1927), die Ausführung — von Erna Ruus (geb. 1918). Die Verzierung des Gobelins besteht aus den Porträts von dem ersten Direktor der Bibliothek K. Morgenstern und dem ersten Rektor der Universität G. F. Parrot, aus der Ornamentik des vormaligen Bibliotheksgebäudes, den Initialen aus alten Folianten und symbolischen Buchspalten. Das schmilzt in ein einheitliches Ganze mit den Teilen, die an die Landschaft Süd-Estlands und an unsere Universitätsstadt erinnern. Im braun-grauen Gesamtton wirken farbige Elemente als belebende Akzente.

Die anerkannte Textilkünstlerin M. Tomberg hat ihre Ideen aus unmittelbaren Naturerlebnissen geschöpft («Die Sonne», 1963; «Der Rubin», 1967; «Das Tauwetter», 1968; «Die Knospe», 1970; «Die Schneewehen», 1971). Stimmungsvoll waren die Teppichpanoramen Süd-Estlands — «Die Heimatlandschaft I. und II.» (1973) — für die M. Tomberg im Jahre 1974 die Kristjan-Raud-Jahresprämie der Kunst verliehen wurde. Der die mittelalterliche Thematik behandelnde siebenteilige Teppich «Die alte Stadt» (1976) hat durch treffend gewählte Details, besonders aber durch den Rhythmus der Komposition und der Farben, Neues in die estnische Textilkunst gebracht.

1977 beauftragte man M. Tomberg mit der Ausführung des Teppichs für die Universitätsbibliothek. Der Gobelin wurde im Atelier für Dekorativweberei des Kunstkombinats «Ars» unter der Leitung und mit Hilfe von Erna Ruus gewebt. 1979 war Teppich fertig und 1981 wurde er an die Wand des Konferenzsaals der Bibliothek gehängt. Für den Gobelin (5,6 m×10,9 m; Fläche ca 61 m²), der einer der größten in unserer Republik ist, wurde der Künstlerin und der Ausfühlerin im Jahre 1982 die staatliche Prämie der Estnischen SSR verliehen.

Kujundanud A. Peegel
 Tekst: T. Nurk
 Fotod: E. Sakk
 Tõlge: N. Vorobjova (vene keel), M. Rand (saksa keel),
 T.-M. Loko (inglise keel)



Конференц-зал нового здания Научной библиотеки (1980) Тартуского университета украшает гобелен заслуженного деятеля искусств ЭССР Малль Томберг (1927), исполненный Эрной Руус (1918). Декоративную композицию гобелена составляют портреты первого директора библиотеки К. Моргенштерна и первого ректора университета Г. Ф. Паррота, архитектурные орнаменты бывшего здания библиотеки, инициалы из старинных фолиантов, символические книжные столбцы, постепенно сливающиеся с мотивами южно-эстонского пейзажа и силуэтами старого университетского города. На общем коричнево-сером фоне ковра элементы декора выделяются яркими пятнами.

Ковры, созданные известным художником по текстилю Малль Томберг, отличаются богатством колорита, основанным на тонком понимании природы («Солнце», 1963; «Рубин», 1967; «Оттепель», 1968; «Почка», 1970; «Сугробы», 1971). Ковры «Пейзажи моей родины» (1973), за которые Малль Томберг была удостоена в



1974 г. ежегодной премии им. Кристиана Рауда, развертывают перед нами обобщенную панораму Южной Эстонии, переданную с большим настроением. Созданный по средневековым мотивам ковер из 7 частей «Старый город» (1976) по точно выбранным деталям, в особенности по ритмике композиции и колорита, является новаторским произведением в эстонском текстильном искусстве.

В 1977 г. был заключен договор с Малль Томберг на изготовление ковра для библиотеки ТГУ. Гобелен был выткан в мастерской декоративного ткачества художественного комбината «Арс» под руководством и при участии Эрны Руус. В 1979 г. ковер был готов, а в 1981 г. он занял свое постоянное место на стене конференц-зала библиотеки. Это один из самых больших гобеленов в республике (5,6×10,9; общая площадь — 61 м²). Художнику и исполнителю гобелена была присуждена Государственная премия ЭССР за 1982 г.

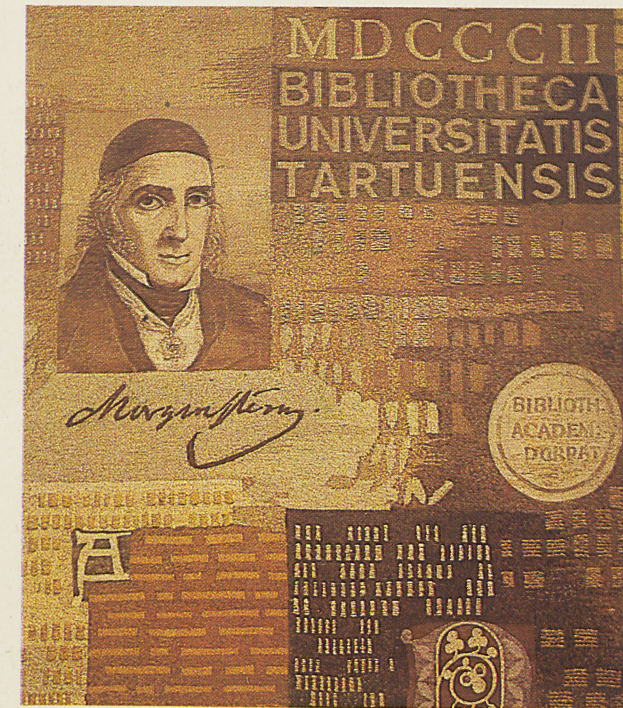
The conference hall in the new building of the Scientific Library of Tartu State University (1980) is adorned with a Gobelin tapestry. It was designed by Mall Tomberg, Merited Artist of the Estonian S.S.R. (b. 1927), and executed by Erna Ruus (b. 1918). Depicted in the tapestry are portraits of K. Morgenstern (first director of the library) and G. F. Parrot (first rector of the university), some ornamental features of the old library building, illuminated initials from old folios and symbolic columns from books, all blended into a homogeneous whole with parts evocative of the beautiful scenery of South Estonia and views of the university town. The tapestry is executed in browns and greys with the above-mentioned decorative elements adding salient accents.

Mall Tomberg is an acknowledged textile artist whose works include wall hangings based on marvellous colour effects ("The Sun" 1963, "The Ruby" 1967) and inspired by nature ("The Thaw" 1968, "The Bud" 1970, "The Snowdrifts" 1971). Her tapestries "Native Landscape I" and "Native Landscape II" (1973), for which Mall Tomberg was awarded the Kristjan Raud annual Art Prize in 1974, are emotive and generalized panoramas of South Estonia. Her tapestry "The Old Town" (1976), consisting of 7 panels and based on medieval subject-matter, brought new winds into Estonian textile art with its aptly chosen details, especially with its rhythm of composition and colour scheme.

In 1977 M. Tomberg designed the Gobelin tapestry for the Library of Tartu University. The tapestry was woven at the atelier of decorative weaving of the Art Combine "Ars", under the supervision and with the assistance of Erna Ruus. The tapestry was completed in 1979, and in 1981 it was hung on the wall of the conference hall in the Scientific Library. The tapestry (5.6 by 10.9 metres, area about 61 sq. metres) is one of the largest in our republic. For this Gobelin M. Tomberg and E. Ruus received the State Prize of the Estonian S.S.R. in 1982.

ГОБЕЛЕН КОНФЕРЕНЦ-ЗАЛА НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ ТАРТУСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА. Буклет. На разных языках. Тартуский государственный университет. ЭССР, 202400, г. Тарту, ул. Юликооли, 18. Vastutav toimetaja M. Rand. EKP KK Kirjastuse trükikoda. Tallinn. 1987. MB-00005. 10 000. Tasufa. Tell. nr. 608.

Tartu Riikliku Ülikooli Teadusraamatukogu



KONVERENTSISAALI GOBELÄÄN

Mall Tomberg

(sünd. 1927)

- 1946—52 — õppis ENSV Riiklikus Kunstiinstituudis tekstiili erialal
- 1952 — asus õppejõuna tööle samasse õppeasutusse; 1978 — tekstiilikateedri juhataja; 1982 — professori kutse
- 1953 — esinemise algus vabariiklikel kunstinäitustel. Teoseid on eksponeeritud näitustel Moskvast, Leningradist, kõigis liiduvabariikides ja väga paljudes maades väljaspool Nõukogude Liitu
- 1978 — personaalnäitus Tallinnas
- 1974 — Kristjan Raua nim. kunsti aastapremia vaipade eest «Kodumaastik I» ja «Kodumaastik II»
- 1978 — Eesti NSV teenelise kunstitegelase aunimetusega
- 1982 — Eesti NSV riiklik preemia TRÜ Teadusliku Raamatukogu gobelääni eest.

Erna Ruus

(sünd. 1918)

- 1936—37 — õppis Soomes Turu Tütarlaste Käsitöökoolis
- 1938—43 — õppis tekstiili ja moe erialal (1938—40 Riigi Tarbe- ja Kujutava Kunsti Koolis; 1940—41 Jaan Koorti nim. Riigi Rakenduskunsti Koolis; 1942—43 Tallinna Kujutava- ja Rakenduskunsti Koolis)
- 1944—82 — töötas Kunstikombinaadi «Ars» (end. Kunsti- toodete Kombinaat) dekoratiivkudumise ateljee konstruktorina, hiljem gobeläänide teostajana. Loonud portreegobelääne ka oma kavanditest
- 1982 — Eesti NSV Riikliku Kunstiinstituudi tekstiili kateedri õppealameister
- 1982 — Eesti NSV riiklik preemia TRÜ Teadusliku Raamatukogu gobelääni teostamise eest.



Tartu Riikliku Ülikooli Teadusliku Raamatukogu uue hoone (valminud 1980) kauneim ehe on Mall Tombergi loodud vaip konverentsisaalis. Gobelään katab saali esiseina ja toob vaataja ette põimiku raamatukogu mõõdanikust ja tänapäevast. Aastaarv MDCCCII tähistab raamatukogu asutamise, MCMLXXXI — uude majja asumise aastat. Raamatukogu algusaastate direktori K. Morgensterni ja ülikooli rektori G. F. Parroti portreed meenutavad nende teeneid kultuurikolde rajamisel ja arendamisel. Endisest hoonest Toomemäelt pärineb K. Morgensterni raamatuvara deviis LABOR DELECTAT (töö valmistab rõõmu), samuti sealsete saalide seinu kaunistanud klassitsistlikud lillornamendid, mille rida täiendab üliõpilasmütsi viisiksiir. Vanadest foliantidest on võetud kaunid initsiaalid, millega algavad raamatuveerge meenutavad kudumiread. Samas võib vaiba pinnast aimata hoonete kontuure, lugeda tuledes kumavaid aknaid, näha F. G. W. Struve monumendi lakoonilist siluetti, silmata Lõuna-Eesti künkaid ja nende vahel sine-tavaid järvi. Väljendusrikkad kujundid on ühendatud tervikuks pruun-hallis üldtoonis, milles tähtede punane-sinine, tekstiribade kollane ja portreede tausta valge moodustavad elustavaid värviaktsente.

TRÜ teadusraamatukogu gobelään on Mall Tombergi kolm aastakümnet kulgenud loometee kokkuvõtteks. Alustanud pärast kunstiinstituudi lõpetamist vaipade ja kangaste rahvuslikus ornamendis või lillmustris kujundamisest, jõudis ta üldistavale, koloriidi vahekorradale rajatud käsitluslaadile, eelistades rüütehnikat («Päike», 1963; «Rubiin», 1967). Üha enam haaras aga kunstnikku vahetu looduselamuse kinnitamine vaibakirja. Nii valmisid põimevaibad «Sula» (1968), «Pung» (1970) ja «Hanged» (1971). Neile järgnesid «Kodumaastik I ja II» (1973), milles Lõuna-Eesti mäekuplid, nurmesilud ja järvesilmad on mitmesuguste kudumisvõtetega ühendatud meeleolukaks üldistatud pano- raamiks. Omapäraseks ja uudseks lahenduseks eesti vaibakunsti oli seitsmeosaline vaip-pannoo «Vana linn» (1976), kus minevikust võetud portreedes ja detailides, eriti kompositsiooni ja koloriidi rütmis kajastub keskaja hõngu. Samuna edasi «Kodumaastike» looduse nägemisest ja «Vana linna» mõõdunud aja tunnetamisest sündis ülikooli teadusraamatukogu vaip, milles kunstnik meisterliku vormikõne ja mõttesügava sümbolikaga avab raamatuvaramu olemuse. Kunstiteos rikastab uue hoone interjööri ja seob selles kulgevat tegevust ligi kaks sajandit kestnud tööga Toomel.

1977 esitas Mall Tomberg raamatukogu vaiba kavandi. Gobelään kooti kunstikombinaadi «Ars» dekoratiivkudumise ateljees Erna Ruusi juhtimisel ja kaasabil. Vaip valmis 1979. aastal ja asetati 1981. a. TRÜ Teadusliku Raamatukogu konverentsisaali seinale. Gobelään pindalaga 61 m² (5,6 m × 10,9 m) on suurimaid meie vabariigis.